

Handleiding Transparantie voor traditionele levensverzekeringen

Inleiding

Toelichting

De sector Leven van het Verbond van Verzekeraars heeft richtlijnen opgesteld om de inzichtelijkheid van traditionele levensverzekeringen te vergroten. De richtlijnen gelden niet voor pensioenen zoals bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet.

De richtlijnen zijn goedgekeurd in de Algemene Ledenvergadering op 18 juni 2008 en met ingang van 1 januari 2010 van toepassing. Hiermee zijn de richtlijnen voor transparantie en de implementatie daarvan bindend voor de leden van het Verbond van Verzekeraars.

In de Algemene Ledenvergadering op 20 juni 2012 is goedgekeurd dat de handleiding wordt uitgebreid. Voor winstdelende verzekeringen bedoeld voor kapitaalopbouw gesloten vanaf 1 januari 2013 wordt verplicht om aan de klant een doelkapitaal uit te vragen. Deze verplichting geldt (daarmee) niet voor traditionele levensverzekeringen zonder winstdeling, uitvaartverzekeringen, overlijdensrisico-verzekeringen en direct ingaande lijfrenten. Deze verplichting geldt ook niet voor contracten gesloten voor 1 januari 2013.

De brieven als vermeld in deze handleiding hebben niet per definitie betrekking op brieven die uitsluitend per fysieke post besteld worden. Met instemming van de verzekeringnemer mogen de brieven digitaal verstrekt worden. Bijvoorbeeld door het plaatsen van een pdf in de “mijnomgeving” van de verzekeringnemer plus het attenderen per e-mail via de persoonlijke mailbox (bijvoorbeeld merelschuiting@gmail.com).

Met ingang van 1 januari 2018 is de Verordening over essentiële-informatiedocumenten voor verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (Verordening nummer 1286/2014) van kracht. Om de voorbeeldkapitalen in de winstbrieven voor verzekeringsovereenkomsten die vanaf 1 januari 2018 tot stand komen aan te laten sluiten aan de Europese regelgeving op dit gebied is de handleiding aangepast.

Let op!

Voor verzekeringsovereenkomsten die voor 1 januari 2018 tot stand zijn gekomen, zijn de richtlijnen in deze handleiding niet gewijzigd.

De aanpassing van de handleiding is goedgekeurd tijdens de Algemene Ledenvergadering van 20 juni 2018.

Inhoud

1	Richtlijnen Kapitaalverzekeringen	4
2	Richtlijnen Direct ingaande lijfrente	10
3	Richtlijnen Natura-uitvaartverzekeringen	12
4	Richtlijnen Overlijdensrisicoverzekeringen	13
5	Richtlijnen Uitvaartverzekeringen	14
	Bijlage 1: Adviesteksten voor winstdeling	16
	Bijlage 2: Adviestekst winstbrief overrentedeling (gesloten voor 1 januari 2018)	18
	Bijlage 3: Adviestekst winstbrief overrentedeling (gesloten vanaf 1 januari 2018)	20
	Bijlage 4: Adviestekst winstbrief maatschappijwinstdeling (gesloten voor 1 januari 2018)	22
	Bijlage 5: Adviestekst winstbrief maatschappijwinstdeling (gesloten vanaf 1 januari 2018)	24
	Bijlage 6: Adviesteksten voor verdere uitsplitsing kosten bemiddelaar	26

1 Richtlijnen Kapitaalverzekeringen

Transparantie tijdens de aankoop- en offertefase

In de aankoop- c.q. offertefase dienen de volgende elementen transparant te worden gemaakt:

- de begin en einddatum van de verzekering en van de premiebetaling
- het bedrag van de premie
- het bedrag van de totale premiesom
- het bedrag van de totale kosten over de looptijd van de verzekering
- de uitsplitsing van de totale kosten naar eerste kosten en doorlopende kosten (in bedrag of percentage)
- verdere uitsplitsing van de kosten naar kosten aanbieder en kosten bemiddelaar. Hierbij dient voor de kosten bemiddelaar enkel de daadwerkelijke provisie gemeld te worden. De kosten voor het uitbetalen en voorfinancieren hiervan horen bij de kosten aanbieder. (zie voor adviesteksten bijlage 6)
- de wijze waarop deze kosten worden verdeeld over de looptijd van de overeenkomst
- de hoogte van de uitkering
- of winstdeling van toepassing is (zo ja, adviesteksten gebruiken)
- het afkoop- en premievrije waardeverloop (en relevante fiscale bepalingen hierbij)
- het gemiddelde kostenpercentage, uitgaande van een constant rendement gedurende de gehele looptijd. Toelichting: de berekening van het percentage vindt plaats door in de offerte een berekening te maken op basis van het gehanteerde rekenrendement waarbij de premie voor risicodekking op '0' is gezet. Vervolgens wordt het aldus berekende netto productrendement afgetrokken van de rekenrente. Op deze wijze worden alle kosten in de berekening betrokken.

De verzekeraar stelt de klant in staat om een doelkapitaal op te geven. Dit is vormvrij. Geadviseerd wordt om dit als een standaard onderdeel van de offerte aan te bieden. Deze verplichting geldt alleen voor kapitaalverzekeringen met winstdeling die vanaf 1 januari 2013 worden gesloten.

De adviesteksten voor de winstdeling zijn te vinden in bijlage 1. De adviesteksten voor de kostenuitsplitsing bemiddelaar zijn te vinden in bijlage 6.

Transparantie tijdens de looptijd

Het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen (hierna: Bgfo) stelt dat verzekeraars klanten moeten informeren over de winstdeling. Het Bgfo geeft hierbij geen invulling aan vorm of frequentie. Wij vullen dit in door voor winstdelende verzekeringen periodiek (in beginsel jaarlijks) een overzicht te verstrekken met daarin:

- duidelijke omschrijving welke soort winstdeling van toepassing is;
- tekst over hoe de winstdeling is bepaald en hoe de winst tot uitdrukking komt;
- overzicht waarbij aangegeven wordt:
  - verzekerd kapitaal ultimo jaar t-1;
  - winstdeling in jaar t;
  - verzekerd kapitaal ultimo jaar t.
- voor vanaf 1 januari 2010 gesloten winstdelende verzekeringen gerelateerd aan een hypotheek: berekeningen met betrekking tot toekomstige- / voorbeeldrendementen op basis van één of meerdere voorbeeldwinstpercentages dan wel prestatiescenario's. Het staat een verzekeraar vrij om dit element ook voor andere winstdelende verzekeringen transparant te maken.

- voor alle vanaf 1 januari 2013 gesloten winstdelende verzekeringen bedoeld voor kapitaalopbouw:
  - het doelkapitaal,
  - voorbeeld eindkapitalen (hierin kunnen actuele inzichten over de winstdeling worden verwerkt) en actuele afkoopwaarde.

Verzekeraars wordt geadviseerd om voor alle kapitaalverzekeringen in het betreffende overzicht een altijd een voorbeeldkapitaal te vermelden, dit in overeenstemming met circulaire SL-2015-6 van 9 juni 2015

Voor verzekeringen met een kapitaal kleiner dan € 5.000 is een uitzondering gemaakt voor het communiceren van bovenstaande verplichte vorm en periodiciteit. Hierbij is aangesloten bij de grens die thans ook geldt voor het recht op premievrije voortzetting waarmee het kabinet op 28 maart 2008 in een AMvB heeft ingestemd. Vanzelfsprekend dient voor deze producten wel de wettelijke bepaling (artikel 73 Bgfo) ten aanzien van winstdeling te worden uitgevoerd. Maar dit kan op een andere dan bovengenoemde manier en mag met een andere frequentie.

Voorbeeld winstbrieven treft u aan in bijlagen:

- Bijlage 2 is een voorbeeld winstbrief voor een winstdelende verzekering met **overrentedeling**. Het voorbeeld is van toepassing voor winstdelende verzekeringen die **voor 1 januari 2018** tot stand zijn gekomen.
- Bijlage 3 is een voorbeeld winstbrief voor een winstdelende verzekering met **overrentedeling**. Het voorbeeld is van toepassing voor winstdelende verzekeringen die **vanaf 1 januari 2018** tot stand zijn gekomen.
- Bijlage 4 is een voorbeeld winstbrief voor een winstdelende verzekering met **maatschappijwinstdeling**. Het voorbeeld is van toepassing voor winstdelende verzekeringen die **voor 1 januari 2018** tot stand zijn gekomen.
- Bijlage 5 is een voorbeeld winstbrief voor een winstdelende verzekering met **maatschappijwinstdeling**. Het voorbeeld is van toepassing voor winstdelende verzekeringen die **vanaf 1 januari 2018** tot stand zijn gekomen.

De adviesteksten voor de omschrijving van de winstdeling treft u aan in bijlage 1.

Uitgangspunten voor transparantie bij berekende eindkapitalen op basis van toekomstige- / voorbeeldrendementen

Als voorbeeldkapitalen worden gegeven, gelden de volgende uitgangspunten:

Voor verzekeringen gesloten voor 1 januari 2018 mogen voorbeeldkapitalen gegeven worden op basis van één of meerdere voorbeeldwinstpercentages. De uitgangspunten voor die voorbeeldpercentages mogen gebaseerd zijn op grondslagen en rekenmethode die tot 1 januari 2018 voor de betreffende verzekering toegepast werden.

Voor verzekeringen gesloten vanaf 1 januari 2018 worden in het overzicht de geactualiseerde voorbeeldkapitalen gegeven volgens één of meer van de prestatiescenario's zoals gemeld in artikel 2:4 lid 2 van de Nadere regeling gedragtoezicht financiële ondernemingen (Nrgfo). Daarbij worden voor het doel van vergelijkbaarheid tenminste de prestatiescenario's genoemd die in het offertestadium opgegeven worden.

Het staat een verzekeraar vrij de uitgangspunten die gelden vanaf 1 januari 2018 ook toe te passen op de verzekeringen gesloten voor 1 januari 2018. Indien een verzekeraar hiervoor kiest, dan is het van

belang dat dit voor de verzekeringnemer duidelijk en eenduidig is en dat de verzekeraar hier vervolgens consequent in is.

Met deze uitgangspunten wordt zoveel mogelijk aangesloten bij een gelijksoortige bepaling uit artikel 73 Bgfo lid 1 onder f voor verzekeringen waarvan de uitkering uitgedrukt wordt als rechten van deelneming in een beleggingsinstelling of icbe. Tegelijkertijd wordt echter de ruimte te geven om tijdens de looptijd geactualiseerde voorbeeldkapitalen te geven die passen bij de traditionele kapitaalverzekering met winstdeling.

Transparantie bij mutaties

Voor de mutaties premievrijmaking, premieverlaging, -verhoging voor kapitaalverzekeringen dienen de volgende gegevens aan de klant te worden verstrekt:

- de begindatum van de nieuwe situatie
- het bedrag van de premie
- voor zover deze in de offertefase al zijn verstrekt:
  - het bedrag van de totale (resterende) premiesom
  - het bedrag van de totale kosten over de resterende looptijd en uitsplitsing van deze kosten naar eerste kosten en doorlopende kosten (de uitsplitsing in bedrag of percentage)
  - een verdere uitsplitsing van de kosten naar kosten aanbieder en kosten bemiddelaar. Hierbij dient voor de kosten bemiddelaar enkel de daadwerkelijke provisie gemeld te worden. Kosten bemiddelaar bestaat bij mutaties uit: de nog niet verrekende afsluitprovisie, de nieuwe afsluitprovisie samenhangend met de mutatie en de gewijzigde doorlopende provisie. De kosten voor het uitbetalen en voorfinancieren hiervan horen bij kosten aanbieder. (Zie voor adviesteksten bijlage 6)
  - het doelkapitaal; de klant wordt de mogelijkheid geboden het doelkapitaal aan te passen.
- het bedrag van de uitkering
- de winstdeling (alleen of deze vervalt of niet)
- het (nieuwe) afkoop- en premievrije waardeverloop (en relevante fiscale bepalingen hierbij)
NB: dit punt betreft een aanbeveling. Het Verbond beveelt aan om daar waar mogelijk en relevant bij mutaties een nieuw afkoopwaardeverloop te verstrekken.

Voor alle financiële mutaties geldt dat de klant moet worden geïnformeerd over mogelijke gevolgen voor het behalen van het doelkapitaal en in de gelegenheid moet worden gesteld het doelkapitaal aan te passen. Dit geldt voor alle verzekeringen gesloten op of na 1 januari 2013.

Er is geen vast format opgesteld voor de wijze waarop deze gegevens bij mutaties worden verstrekt. Bovenstaand overzicht geldt niet voor verhogingen die het gevolg zijn van uitoefening van een indexatierecht dat bij aanvang van de verzekeringsovereenkomst werd overeengekomen.

Vraag & Antwoord

1. **Vraag** Welke winstdelingspercentages mag of moet ik gebruiken bij het berekenen van voorbeeldkapitalen?
Antwoord Voor verzekeringen gesloten voor 1 januari 2018 kan dit zijn een historisch percentage of eventueel een ander percentage (bijvoorbeeld pessimistisch). In ieder geval voor verzekeringen gesloten vanaf 1 januari 2018 gelden de grondslagen voor een of meer prestatiescenario's uit de gedelegeerde verordening essentiële-informatiedocumenten.

2. **Vraag** Wat is 'gerelateerd' aan een hypotheek?
Antwoord In theorie kan dit heel ruim zijn. In de praktijk kunt u uitgaan van een verpanding.
3. **Vraag** Gevraagd wordt de hoogte van de premie te geven. Wat als er sprake is van een voorafgesproken premieverloop?
Antwoord Dan dient u het hele premieverloop te tonen.
4. **Vraag** In de teksten rondom winstbrieven is sprake van ultimo jaar. Welk jaar wordt bedoeld? Kalenderjaar of polisjaar?
Antwoord Bedoeld wordt het jaar waarover de winstdeling wordt toegekend.
5. **Vraag** In de handleiding is enkel sprake van de mutaties premievrijmaking, premieverlaging en premieverhoging. Hoe zit het met andere mutaties?
Antwoord Dat is maatschappijbeleid. Het Verbond adviseert om de transparantie bij zoveel mogelijk mutaties door te voeren.
6. **Vraag** De eerste kosten worden in onze producten verrekend over de hele duur, net zoals de doorlopende kosten. Wat moeten wij als verschil zien?
Antwoord De eerste kosten zijn die kosten die bij afkoop geheel of gedeeltelijk worden verrekend met de afkoopwaarde (waarover zillmering plaatsvindt). Doorlopende kosten worden dit niet.
7. **Vraag** Hoe moet ik de rubriek 'kosten bemiddelaar' invullen als ik gebruik wil maken van de uitzonderingsregeling genoemd in de inleiding bij deze handleiding?
Antwoord Zie hiervoor de circulaire SL-L 2009/20. De daarin genoemde voetnoot ter toelichting moet worden gebruikt.
8. **Vraag** Beschrijf ik bij een mutatie (zoals bijvoorbeeld premievrij maken) de situatie ná de mutatie of tijdens de mutatie?
Antwoord De nieuw ontstane situatie (dus ná de mutatie) wordt weergegeven. In geval van premievrijmaking dus een nieuwe premie van nul en een kostopslag van nul. Wat er gebeurt tijdens de mutatie is bij afsluiten al opgenomen in het premievrije waardeverloop.
9. **Vraag** Heeft u voorbeelduitwerkingen hoe wij het kostenpercentage kunnen berekenen?
Antwoord Voorbeelduitwerking van een berekening van het gemiddelde kostenpercentage
Rekenrente: 3%
Premie: € 200 per maand
Looptijd: 30 jaar
Verzekerde: 35 jaar (man)
Uitkering in dit voorbeeld bedraagt € 105.000. Het bijbehorende netto productrendement is 2,4%. Het totale kostenpercentage is 3% minus 2,4% = 0,6%.
- Andere methode zou kunnen zijn:
1. Bereken een 'zuivere spaarpremie' uitgaande van eindkapitaal en op basis van rekenrente (3% of 4%)
  2. Verhoog deze met de standaard kostenopslag uit het product.
  3. Reken dit door naar nettorendement.
  4. Verschil tussen laatste en rekenrendement is het kostenpercentage.

Nog een Voorbeelduitwerking van een berekening van het gemiddelde

kostenpercentage

De methode bestaat uit de volgende stappen:

1. Bereken het productrendement met de netto premie.
2. Bereken het productrendement met de bruto premie.
3. Het verschil is het gemiddelde jaarlijkse percentage van de kosten.

Duur verzekering en premiebetaling 18 jaar/verzekerd gelijkblijvend bij overlijden:
 € 100.000 / Verzekerd bij leven op de einddatum: € 90.000 / Bruto jaarpremie:
 € 4.700 / Netto jaarpremie € 4.100.

1. Productrendement met netto premie: 2,05%
2. Productrendement met bruto premie: 0,65%
3. Gemiddelde jaarlijkse percentage van de kosten: 1,40%.

Nog een mogelijkheid:

1. Bepaal de zuivere spaarpremie bij Kapitaal bij leven (bv € 1.000) op basis van standaard intrest
2. Bepaal netto premie (bv € 1.200)
3. Bepaal fictieve bruto spaarpremie op basis van bruto premie (stel € 1.500) in verhouding van netto en netto spaar: bruto spaar = € 1.500 * € 1.000 / € 1.200
4. Bepaal met bruto spaarpremie en kapitaal fictief rendement
5. Kostenrendement = standaard intrest - fictief rendement.

Let op! Bovenstaand voorbeeld geldt voor overeenkomsten gesloten voor 1 januari 2018. Voor overeenkomsten die vanaf 1 januari 2018 gesloten worden geldt voor de kosten de regelgeving zoals omschreven in Nrgfo artikel 2:4.

10. **Vraag** Heeft u ook een voorbeeldtekst voor het kostenpercentage?
Antwoord Hiervoor sluiten wij aan op de tekst die gebruikt is voor de informatiemodellen beleggingsverzekeringen:
Wat zijn de totale kosten?
De kosten verlagen het rendement dat u met uw verzekering kunt behalen. Wij hebben voor u uitgerekend wat de totale kosten zijn over de hele looptijd van de verzekering. Dit zijn de kosten voor de verzekeringsmaatschappij en de bemiddelaar of verzekeringsadviseur. Deze kosten hebben wij hierboven beschreven. Het gemiddeld kostenpercentage bedraagt <x>% per jaar.

Let op! Bovenstaand tekstvoorbeeld geldt voor overeenkomsten gesloten voor 1 januari 2018. Check voor voorbeeldteksten ten behoeve van nieuw te sluiten overeenkomsten de meest actuele versie informatiemodellen beleggingsverzekeringen.

11. **Vraag** De spaarhypotheek valt bij ons onder traditionele levensverzekeringsproducten. Dienen wij hierbij de rentewijziging als een mutatie te zien en een nieuw overzicht te verstrekken?
Antwoord Nee, de rentewijziging is een vooraf afgesproken contractuele wijziging en geen mutatie op verzoek van de klant.

12. **Vraag** Wij kennen producten waarbij de kosten als een percentage van de voorziening in rekening gebracht worden, dienen wij deze ook transparant te maken?
Antwoord Ja, deze dienen ook transparant gemaakt te worden.
13. **Vraag** In de winstbrief moet het kapitaal ultimo t-1 worden verstrekt. Als echter het kapitaal tussen 1 januari en het verstrekken van de winstbrief wordt verhoogd of verlaagd, dan is het niet meer mogelijk om het kapitaal ultimo t-1 te vermelden. Daarnaast zou het vermelden van een inmiddels gewijzigd kapitaal in de winstbrief verwarrend voor de klant kunnen zijn. Dit kan worden opgelost door te vermelden het 'Huidig kapitaal', de verhoging als gevolg van de winstdeling en het nieuwe kapitaal. Mag dat?
Antwoord Ja.
14. **Vraag** Waarvoor geldt de verplichting van monitoring van doelkapitaal?
Antwoord Deze geldt voor verzekeringen bedoeld voor kapitaalopbouw met winstdeling gesloten op of na 1 januari 2013. Buiten de scope van de regeling vallen traditionele levensverzekeringen zonder winstdeling, uitvaartverzekeringen, overlijdensrisicoverzekeringen en direct ingaande lijfrenten.
15. **Vraag** Wat wordt verstaan onder doelkapitaal?
Antwoord Het doelkapitaal is het bedrag dat de klant wil bereiken met de verzekering.
16. **Vraag** De rekenregels om eindkapitalen op basis van toekomstige rendementen te berekenen zijn veranderd voor verzekeringsovereenkomsten die vanaf 1 januari 2018 tot stand komen. Sluiten de rekenregels in de precontractuele fase (zoals offerte) aan bij de jaarlijkse waarde-opgave?
Antwoord Het is de bedoeling dat bij de jaarlijkse waarde-opgave dezelfde rekenregels gehanteerd worden als in het offertestadium.
17. **Vraag** Waar kan ik de rekenregels vinden om van overeenkomsten die vanaf 1 januari 2018 zijn gesloten de eindkapitalen te berekenen op basis van de prestatie-scenario's?
Antwoord De rekenregels voor het berekenen van prestatiescenario's zijn te vinden in de gedelegeerde verordening die hoort bij de Europese Verordening Packaged Retail and Insurance-based Investment Products (1286/2014).

2 Richtlijnen Direct ingaande lijfrente

Transparantie tijdens de aankoop- en offertefase

In de aankoop- c.q. offertefase dienen de volgende elementen transparant te worden gemaakt:

- de begin- en einddatum van de verzekering
- de datum van de koopsombetaling
- het bedrag van de koopsom
- het bedrag van de kosteninhouding op de koopsom, en hierbij de uitsplitsing van de koopsom naar kosten aanbieder en kosten bemiddelaar (Hierbij dient voor de kosten bemiddelaar enkel de daadwerkelijke provisie gemeld te worden. Eventuele voorfinancieringskosten of andere kosten vallen onder kosten aanbieder), en eventueel kosteninhoudingen op de uitkeringen
- het bedrag van de uitkering
- de frequentie van de uitkering
- of winstdeling van toepassing is (zo ja, adviesteksten gebruiken)

De adviesteksten voor de winstdeling zijn te vinden in bijlage 1. De adviesteksten voor de kostenuitsplitsing naar bemiddelaar en aanbieder zijn te vinden in bijlage 6.

Transparantie tijdens de looptijd

De meeste direct ingaande lijfrente verzekeringen zijn niet winstdelend. Een jaarlijkse waarde-opgave is dan ook niet nodig.

Voor winstdelende verzekeringen dient periodiek een overzicht verstrekt te worden met daarin:

- duidelijke omschrijving welke soort winstdeling van toepassing is;
- tekst over hoe de winstdeling is bepaald en hoe de winst tot uitdrukking komt;
- overzicht waarbij aangegeven wordt:
  - verzekerde uitkeringen ultimo jaar t-1;
  - winstdeling in jaar t;
  - verzekerde uitkeringen ultimo jaar t.

Een voorbeeld winstbrief treft u aan in bijlage 2. De adviesteksten voor de omschrijving van de winstdeling treft u aan in bijlage 1.

Transparantie bij mutaties

Direct ingaande lijfrenten tegen koopsom zijn al premievrij. Er zullen dus geen mutaties premievrijmaking of premieverlaging voorkomen. Een extra storting om de uitkeringen te verhogen is wel mogelijk. Voor dit gedeelte dienen dan dezelfde gegevens aan de klant te worden verstrekt als bij een nieuwe polis.

Er is geen vast format opgesteld voor de wijze waarop deze gegevens bij een extra storting worden verstrekt.

Vraag & Antwoord

18. **Vraag** Wat als de hoogte van de uitkering afhankelijk is van de beleggingsresultaten
- Antwoord** Dan is het een beleggingsverzekering en gelden de informatiemodellen beleggingsverzekeringen.

19. **Vraag** Hoe moet ik de rubriek 'kosten bemiddelaar' invullen als ik gebruik wil maken van de uitzonderingsregeling genoemd in de inleiding bij deze handleiding?
- Antwoord** Zie hiervoor de circulaire SL-L 2009/20. De daarin genoemde voetnoot ter toelichting moet worden gebruikt.
20. **Vraag** Onder mutaties wordt ook een premieverhoging verstaan. Is indexatie te zien als de hier bedoelde premieverhoging?
- Antwoord** Nee. Er hoeven dan dus ook geen nieuwe overzichten te worden verstrekt.
21. **Vraag** Gelden deze richtlijnen ook voor uitgestelde lijfrenten?
- Antwoord** Ja.

3 Richtlijnen Natura-uitvaartverzekeringen

Transparantie tijdens de aankoop- en offertefase

In de aankoop- c.q. offertefase dienen de volgende elementen transparant te worden gemaakt:

- de begin- en einddatum van de verzekering
- de begin- en einddatum van de premiebetaling
- het bedrag van de premie
- wat er verzekerd is (pakket of bedrag aan uitvaartondernemer)
- of winstdeling van toepassing is (zo ja, adviesteksten gebruiken)
- het afkoop- en premievrije waardeverloop indien van toepassing (en relevante fiscale bepalingen hierbij).

De adviesteksten voor de winstdeling zijn te vinden in bijlage 1.

Transparantie tijdens de looptijd

Voor pakketverzekeringen met stijgende premie dient periodiek een nieuwe premieopgave verstrekt te worden, met daarin:

- de begin- en einddatum van de verzekering
- de begin- en einddatum van de premiebetaling
- het bedrag van de nieuwe premie
- wat er verzekerd is (pakket of bedrag aan uitvaartondernemer)
- of winstdeling van toepassing is (zo ja, adviesteksten gebruiken)
- het afkoop- en premievrije waardeverloop indien van toepassing (en relevante fiscale bepalingen hierbij)

Transparantie bij mutaties

Voor de mutaties premievrijmaking, premieverlaging, –verhoging voor naturaverzekeringen dienen de gevolgen voor de eventuele winstdeling aan de klant te worden verstrekt.

Bovenstaande geldt niet voor verhogingen die het gevolg zijn van uitoefening van een indexatierecht dat bij aanvang van de verzekeringsovereenkomst werd overeengekomen.

Vraag & Antwoord

22. **Vraag** Het is niet altijd mogelijk om een natura-uitvaartverzekering af te kopen. Als er niet afgekocht mag worden, moet ik dan toch een afkoopwaardeverloop verstrekken?

Antwoord Nee, maar wel een premievrije waardeverloop.

23. **Vraag** Hoe kan het dat je bij een naturapolis toch een bedrag verzekerd kan hebben?

Antwoord Er bestaan naturapolissen waarbij niet (alleen) een pakket aan diensten bij een bepaalde uitvaartondernemer is verzekerd, maar ook een (aanvullend) bedrag. Dit bedrag kan alleen besteed worden aan uitvaart gerelateerde diensten en op basis van nota's worden de kosten vergoed tot maximaal het verzekerd bedrag.

4 Richtlijnen Overlijdensrisicoverzekeringen

Transparantie tijdens de aankoop- en offertefase

In de aankoop- c.q. offertefase dienen de volgende elementen transparant te worden gemaakt:

- de begin- en einddatum van de verzekering
- de begin- en einddatum van de premiebetaling
- het bedrag van de premie
- het bedrag van de uitkering
- of winstdeling van toepassing is (zo ja, adviesteksten gebruiken)

De adviesteksten voor de winstdeling zijn te vinden in bijlage 1.

Transparantie tijdens de looptijd

Voor zowel winstdelende als niet winstdelende overlijdensrisicoverzekeringen hoeft geen periodiek overzicht verstrekt te worden. Het is niet verplicht om voor overlijdensrisicoverzekeringen die aan hypotheek zijn verbonden een jaarlijkse prognose af te geven van het overlijdenskapitaal op basis van winstdeling.

Vanzelfsprekend dient voor deze producten wel de wettelijke bepaling van het Bgfo ten aanzien van winstdeling te worden uitgevoerd.

Transparantie bij mutaties

Voor de mutaties premievrijmaking, premieverlaging, –verhoging voor overlijdensrisicoverzekeringen geldt het maatschappijbeleid.

Vraag & Antwoord

24. **Vraag** Dient er ook een kostenuitsplitsing te komen indien dit product door samenstelling met andere onderdelen complex is geworden?
- Antwoord** Nee, want betreft nog steeds geen opbouwproduct.

5 Richtlijnen Uitvaartverzekeringen

Transparantie tijdens de aankoop- en offertefase

In de aankoop- c.q. offertefase dienen de volgende elementen transparant te worden gemaakt:

- de begin- en einddatum van de verzekering
- de begin- en einddatum van de premiebetaling
- het bedrag van de premie
- het bedrag van de uitkering
- of winstdeling van toepassing is (zo ja, adviesteksten gebruiken)

De adviesteksten voor de winstdeling zijn te vinden in bijlage 1.

Transparantie tijdens de looptijd

Het Bgfo stelt dat wij klanten moeten informeren over de winstdeling. Het Bgfo geeft hierbij geen invulling aan vorm of frequentie. Wij vullen dit in door voor winstdelende verzekeringen periodiek een overzicht te verstrekken met daarin:

- duidelijke omschrijving welke soort winstdeling van toepassing is;
- tekst over hoe de winstdeling is bepaald en hoe de winst tot uitdrukking komt;
- overzicht waarbij aangegeven wordt:
  - verzekerd kapitaal ultimo jaar t-1;
  - winstdeling in jaar t;
  - verzekerd kapitaal ultimo jaar t.

Voor verzekeringen met een kapitaal kleiner dan € 5.000 is een uitzondering gemaakt voor het communiceren van bovenstaande verplichte vorm en periodiciteit. Hierbij is aangesloten bij de grens die thans ook geldt voor het recht op premievrije voortzetting waarmee het kabinet op 28 maart 2008 in een AMvB heeft ingestemd. Vanzelfsprekend dient voor deze producten wel de wettelijke bepaling (artikel 73 Bgfo) ten aanzien van winstdeling te worden uitgevoerd. Maar dit kan op een andere dan bovengenoemde manier en mag met een andere frequentie.

Een voorbeeld winstbrief treft u aan in bijlagen 2 tot en met 5. De adviesteksten voor de omschrijving van de winstdeling treft u aan in bijlage 1.

Transparantie bij mutaties

Voor de mutaties premievrijmaking, premieverlaging, -verhoging voor uitvaartverzekeringen dient een eventuele wijziging van de winstdelingsbepaling aan de klant te worden verstrekt.

- het (nieuwe) afkoop- en premievrije waardeverloop (en relevante fiscale bepalingen hierbij)
NB dit punt betreft een aanbeveling. Het Verbond beveelt aan om daar waar mogelijk en relevant bij mutaties een nieuw afkoopwaardeverloop te verstrekken.

Vraag & Antwoord

25. **Vraag** De eerste kosten worden in onze producten verrekend over de hele duur, net zoals de doorlopende kosten. Wat moeten wij als verschil zien?
- Antwoord** De eerste kosten zijn die kosten die bij afkoop geheel of gedeeltelijk worden verrekend met de afkoopwaarde (waarover zillmering plaatsvindt). Doorlopende kosten worden dit niet.
26. **Vraag** Moeten wij ook winstbrief versturen als de winst 0 is?
- Antwoord** Ja. Er geldt wel ook de vrijstelling voor verzekeringen met een verzekerd bedrag kleiner dan € 5.000.
27. **Vraag** Wij kennen een driejaarlijkse winstdeling met driejaarlijkse winsttoekenning en dus driejaarlijkse winstbrieven, kan deze periodiciteit gehandhaafd blijven?
- Antwoord** Ja.

Bijlage 1: Adviesteksten voor winstdeling

Voorbeeldtekst maatschappijwinstdeling

Maatschappijwinstdeling: wat is dat?

U heeft een levensverzekering waarbij de verzekeraar op de einddatum van de verzekering een vooraf vastgestelde uitkering garandeert. Dit is het verzekerde kapitaal. Om deze uitkering te kunnen doen zal de verzekeraar een deel van uw premie op de kapitaal- en geldmarkt beleggen. De premie is zo berekend dat als deze belegging precies een jaarlijks rendement van <x%> oplevert de verzekeraar u het verzekerde kapitaal kan uitkeren. Een ander deel van de premie is bestemd voor het doen van de eveneens vooraf vastgestelde uitkering, als u overlijdt voor de einddatum van de verzekering. De rest van de premie is een vergoeding voor de kosten die een verzekeraar maakt. Uw verzekering maakt deel uit van een portefeuille van vergelijkbare verzekeringen. Per jaar bepaalt de verzekeraar of hij op deze portefeuille winst heeft gemaakt. Voor al deze verzekeringen tezamen kan het beleggingsresultaat immers hoger zijn dan <x%> per jaar. Ook kan het aantal overlijdensuitkeringen lager zijn dan waar de verzekeraar mee heeft gerekend of kunnen de gemaakte kosten lager zijn dan de vergoeding, die voor kosten is betaald. Maatschappijwinstdeling houdt in dat, als de verzekeraar op de portefeuille waarvan uw verzekering deel uitmaakt in een jaar winst maakt, u daarvan een aandeel krijgt als de resultaten van de verzekeraar naar het oordeel van de directie winstdeling toelaat.

Hoe werkt maatschappijwinstdeling?

Heeft u in een jaar recht op een aandeel in de winst dan wordt het verzekerde kapitaal verhoogd. U ontvangt dan op de einddatum een hogere gegarandeerde uitkering. <Ook wordt de uitkering bij overlijden verhoogd.> Lees de betreffende polisvoorwaarden voor meer informatie.

Voorbeeldtekst overrentewinstdeling op basis van u-rendement

Overrentewinstdeling op basis van het u-rendement, wat is dat?

U heeft een levensverzekering waarbij de verzekeraar op de einddatum van de verzekering een vooraf vastgestelde uitkering garandeert. Dit is het verzekerde kapitaal. Om deze uitkering te kunnen doen zal de verzekeraar een deel van uw premie op de kapitaal- en geldmarkt beleggen. De premie is zo berekend dat als deze belegging precies een jaarlijks rendement van <x%> oplevert de verzekeraar u het verzekerde kapitaal kan uitkeren. Een ander deel van de premie is bestemd voor het doen van de eveneens vooraf vastgestelde uitkering, als u overlijdt voor de einddatum van de verzekering. De rest van de premie is een vergoeding voor de kosten die een verzekeraar maakt. De verzekeraar gaat er vanuit dat het beleggingsresultaat gelijk zal zijn aan het u-rendement.

U-rendement

Het u-rendement is een rendementsmaatstaf die maandelijks wordt gepubliceerd door het Verbond van Verzekeraars c.q. het Centrum voor Verzekeringsstatistiek. De hoogte van het u-rendement is gebaseerd op het effectief rendement van alle staatsleningen (guldens- en euro-obligatieleningen) die voldoen aan een aantal specifieke criteria.

<Indien gewenst kan hier als extra toelichting worden opgenomen: Deze hebben betrekking op de looptijd (2 tot 15 jaar), de wijze, de duur en de hoogte van de notering in de Officiële Prijscourant van Euronext te Amsterdam. Het u-rendement is het gemiddelde van zes deel-u-rendementen. Een deel-u-rendement wordt twee maal per maand vastgesteld en wel per de 15e en aan het einde van de maand.>

Er is overrente als het u-rendement hoger is dan het gegarandeerde rendement van <x%> per jaar plus een marge van <x%>. Overrentewinstdeling op basis van het u-rendement houdt in dat u recht heeft op deze overrente als ook de resultaten van de verzekeraar naar het oordeel van de directie winstdeling toelaat.

Hoe werkt de overrentewinstdeling op basis van het u-rendement?

Heeft u in een jaar recht op de overrente dan wordt het verzekerde kapitaal verhoogd. U ontvangt dan op de einddatum een hogere gegarandeerde uitkering. <Ook wordt de uitkering bij overlijden verhoogd.> Lees de betreffende verzekeringsvoorwaarden voor meer informatie.

Voorbeeldtekst overrentedeling op basis van een ander rendement / mandje beleggingen

Overrentewinstdeling wat is dat?

U heeft een levensverzekering waarbij de verzekeraar op de einddatum van de verzekering een vooraf vastgestelde uitkering garandeert. Dit is het verzekerde kapitaal. Om deze uitkering te kunnen doen zal de verzekeraar een deel van uw premie op de kapitaal- en geldmarkt beleggen. De premie is zo berekend dat als deze belegging precies een jaarlijks rendement van <x%> oplevert de verzekeraar u het verzekerde kapitaal kan uitkeren. Een ander deel van de premie is bestemd voor het doen van de eveneens vooraf vastgestelde uitkering, als u overlijdt voor de einddatum van de verzekering. De rest van de premie is een vergoeding voor de kosten die een verzekeraar maakt.

Uw verzekering maakt deel uit van een portefeuille van vergelijkbare verzekeringen. Per jaar bepaalt de verzekeraar of op deze portefeuille voor alle verzekeringen tezamen het beleggingsresultaat hoger is geweest dan het gegarandeerde rendement van <x%> per jaar, waarmee de verzekeraar rekening heeft gehouden bij de vaststelling van de premie voor uw verzekering, <plus een marge van x,xx%>. Dit noemen wij overrente. Overrentewinstdeling houdt in dat u een aandeel krijgt in deze overrente als ook de resultaten van de verzekeraar naar het oordeel van de directie winstdeling toelaat.

Hoe werkt overrentewinstdeling?

Heeft u in een jaar recht op een aandeel in de overrente dan wordt het verzekerde kapitaal verhoogd. U ontvangt dan op de einddatum een hogere gegarandeerde uitkering. <Ook wordt de uitkering bij overlijden verhoogd.> Lees de betreffende verzekeringsvoorwaarden voor meer informatie.

Bijlage 2: Adviestekst winstbrief overrentedeling (gesloten voor 1 januari 2018)

Geachte heer/mevrouw <naam>,

U heeft bij <naam verzekeraar> een levensverzekering met recht op winstdeling. Hiermee profiteert u rechtstreeks in de rentewinst, die is afgeleid van <het u-rendement> / <het rendement op bepaalde beleggingen / vastrentende waarden>. Als er sprake is van rentewinst komt deze bovenop de gegarandeerde (reken)rente <van x%> <plus een marge van x,xx%>. In deze brief leest u meer over uw recht op winstdeling.

Uw winstaandeel

U deelt mee in de jaarlijkse rentewinst. Deze winstdeling leidt tot verhoging van uw verzekerd kapitaal. In het onderstaande overzicht leest u of en hoeveel winst er het afgelopen jaar voor u is bijgeschreven op uw verzekering en wat het nieuwe verzekerd kapitaal is.

Polisnummer	<optioneel> Oorspronkelijk verzekerd kapitaal dat op uw polis staat	Verzekerd kapitaal per t-1 per dd.mm.jj (= ultimo jaar t-1)	Winstdeling in jaar t	Verzekerd kapitaal per dd.mm.jj (= ultimo jaar t)
<polisnummer>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>

Bij het vaststellen van de hoogte van uw aandeel in de winst zijn wij uitgegaan van de gegevens uit ons administratiesysteem per <peildatum>.

Afkoopwaarde

De afkoopwaarde van deze verzekering is per <datum> € <bedrag>.

Deze afkoopwaarde is inclusief <het bijgeschreven aandeel in de winst/winst>. (benaming = maatschappij specifiek)

<Optioneel>Bijbeschrijving in <jaar>

De bijbeschrijving in <jaar> is een optelling van de winst over het kalenderjaar <jaar> en een eventuele correctie van de opgegeven winst per <vorige peildatum>. Er is sprake van een correctie als er ná de winstvaststelling van <vorige peildatum> een aanpassing op uw verzekering heeft plaats gevonden die van invloed is geweest op uw winstopbouw over <jaar – 1>.

Voorbeeldkapitaal

Om u een indruk te geven van het kapitaal dat <op de einddatum van uw verzekering> / <bij overlijden> / <op de einddatum of bij eerder overlijden> tot uitkering komt hebben wij een voorbeeldkapitaal berekend. Het voorbeeldkapitaal laat zien wat de hoogte van uw verzekerd kapitaal, inclusief winst, <op de einddatum> / <bij overlijden> / <op de einddatum of bij eerder overlijden> zou bedragen als het <huidige> / <historische> winstdelingspercentage tot dat moment niet wijzigt. <Het winstdelingspercentage wordt jaarlijks vastgesteld.><Het winstdelingspercentage is afhankelijk van de resultaten die <naam verzekeraar> realiseert en wordt jaarlijks vastgesteld.>

In onderstaande tabel laten we zien hoe hoog uw eindkapitaal is bij een voorbeeldberekening op basis van het historisch winstdelingspercentage. Maar we laten ook zien hoe hoog uw eindkapitaal is bij een pessimistische voorbeeldberekening.

Polisnummer	Percentage Pessimistisch rendement	Voorbeeldkapitaal	Percentage Historisch rendement	Voorbeeldkapitaal
<polisnummer>	<x,xx%>	€ <bedrag>	<x,xx%>	€ <bedrag>

Het betreft hier uitsluitend voorbeeldkapitalen, er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

<optioneel><bij leven en overlijden geclausuleerd>

Een uitkering uit deze verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijffrente> aan te kopen.

<optioneel><alleen bij leven geclausuleerd>

De uitkering op de einddatum van de verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijffrente> aan te kopen.

Doelkapitaal (adviestekst voor verzekeringen gesloten vanaf 1 januari 2013)

<opnemen indien doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. U kunt deze uitkeringen vergelijken met uw doelkapitaal. Het doelkapitaal is het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek.

U heeft een doelkapitaal aan ons opgegeven. Dat doelkapitaal is € <bedrag>. Op basis van de vergelijking van voorbeeldkapitaal en doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

<opnemen indien geen doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. Deze uitkeringen kunt u vergelijken met het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek. Dat bedrag is het doelkapitaal. Op basis van de vergelijking van voorbeeldkapitaal en doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

U heeft geen doelkapitaal aan ons opgegeven. Deze kunt u alsnog aan ons doorgeven. Dat kunt u doen door <maatschappij specifiek invullen>. U vindt uw doelkapitaal dan terug in uw eerstvolgende <winstbrief / jaaropgave>. (benaming = maatschappij specifiek).

Hierna geven wij nog een korte beschrijving van de overrentewinstdeling.

Overrentewinstdeling wat is dat?

U heeft een levensverzekering waarbij de verzekeraar op de einddatum van de verzekering een vooraf vastgestelde uitkering garandeert. Dit is het verzekerde kapitaal. Om deze uitkering .....<zie voor voorbeeldtekst bijlage 1>.

Heeft u nog vragen over uw winstaandeel? Neem dan contact op met uw verzekeraar of tussenpersoon:

<naam>

<adres> <telefoonnummer>

Bijlage 3: Adviestekst winstbrief overrentedeling (gesloten vanaf 1 januari 2018)

Geachte heer/mevrouw <naam>,

U heeft bij <naam verzekeraar> een levensverzekering met recht op winstdeling. Hiermee profiteert u rechtstreeks in de rentewinst, die is afgeleid van <het u-rendement> / <het rendement op bepaalde beleggingen / vastrentende waarden>. Als er sprake is van rentewinst komt deze bovenop de gegarandeerde (reken)rente <van x%> <plus een marge van x,xx%>. In deze brief leest u meer over uw recht op winstdeling.

Uw winstaandeel

U deelt mee in de jaarlijkse rentewinst. Deze winstdeling leidt tot verhoging van uw verzekerd kapitaal. In het onderstaande overzicht leest u of en hoeveel winst er het afgelopen jaar voor u is bijgeschreven op uw verzekering en wat het nieuwe verzekerd kapitaal is.

Polisnummer	<optioneel> Oorspronkelijk verzekerd kapitaal dat op uw polis staat	Verzekerd kapitaal per t-1 per dd.mm.jj (= ultimo jaar t-1)	Winstdeling in jaar t	Verzekerd kapitaal per dd.mm.jj (= ultimo jaar t)
<polisnummer>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>

Bij het vaststellen van de hoogte van uw aandeel in de winst zijn wij uitgegaan van de gegevens uit ons administratiesysteem per <peildatum>.

Afkoopwaarde

De afkoopwaarde van deze verzekering is per <datum> € <bedrag>.

Deze afkoopwaarde is inclusief <het bijgeschreven aandeel in de winst/winst>. (benaming = maatschappij specifiek)

<Optioneel>Bijbeschrijving in <jaar>

De bijbeschrijving in <jaar> is een optelling van de winst over het kalenderjaar <jaar> en een eventuele correctie van de opgegeven winst per <vorige peildatum>. Er is sprake van een correctie als er ná de winstvaststelling van <vorige peildatum> een aanpassing op uw verzekering heeft plaats gevonden die van invloed is geweest op uw winstopbouw over <jaar – 1>.

Prestatiescenario

Om u een indruk te geven van het kapitaal dat op de einddatum tot uitkering komt vindt u hieronder twee prestatiescenario's. Het prestatiescenario laat zien wat de hoogte van uw verzekerd kapitaal op de einddatum in die situatie zou bedragen. De prestatiescenario's zijn berekend in overeenstemming met Europese regelgeving op dit gebied.

In onderstaande tabel laten we zien hoe hoog uw eindkapitaal is in een <stress / ongunstig > scenario en bij een <gematigd / gunstig> scenario. <optioneel> Het kapitaal in het <stress / ongunstig > scenario is het gegarandeerde kapitaal.

Polisnummer	Rendement <stress / ongunstig> scenario	<Gegarandeerd> Kapitaal in <stress / ongunstig> scenario	Rendement <gematigd / gunstig> scenario	Kapitaal in <gematigd / gunstig> scenario
<polisnummer>	<x,xx%>	€ <bedrag>	<x,xx%>	€ <bedrag>

Alleen aan gegarandeerde kapitalen kunt u rechten ontlennen. Aan kapitalen in andere prestatie-scenario's kunt u geen rechten ontlennen.

<optioneel><bij leven en overlijden geclausuleerd>

Een uitkering uit deze verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijffrente> aan te kopen.

<optioneel><alleen bij leven geclausuleerd>

De uitkering op de einddatum van de verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijffrente> aan te kopen.

Doelkapitaal

<opnemen indien doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. U kunt deze uitkeringen vergelijken met uw doelkapitaal. Het doelkapitaal is het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek.

U heeft een doelkapitaal aan ons opgegeven. Dat doelkapitaal is € <bedrag>. Op basis van de vergelijking van een eindkapitaal uit het prestatiescenario en het doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

<opnemen indien geen doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. Deze uitkeringen kunt u vergelijken met het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek. Dat bedrag is het doelkapitaal. Op basis van de vergelijking van een eindkapitaal uit het prestatiescenario en het doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

U heeft geen doelkapitaal aan ons opgegeven. Deze kunt u alsnog aan ons doorgeven. Dat kunt u doen door <maatschappij specifiek invullen>. U vindt uw doelkapitaal dan terug in uw eerstvolgende <winstbrief / jaaropgave>. (benaming = maatschappij specifiek).

Hierna geven wij nog een korte beschrijving van de overrentewinstdeling.

Overrentewinstdeling wat is dat?

U heeft een levensverzekering waarbij de verzekeraar op de einddatum van de verzekering een vooraf vastgestelde uitkering garandeert. Dit is het verzekerde kapitaal. Om deze uitkering .....<zie voor voorbeeldtekst bijlage 1>.

Heeft u nog vragen over uw winstaandeel? Neem dan contact op met uw verzekeraar of tussenpersoon:

<naam>

<adres> <telefoonnummer>

Bijlage 4: Adviestekst winstbrief maatschappijwinstdeling (gesloten voor 1 januari 2018)

Geachte heer / mevrouw <naam>,

U heeft bij <naam verzekeraar> een levensverzekering met recht op <maatschappij>winstdeling. <Hiermee profiteert u rechtstreeks van de winst die <naam verzekeraar> het afgelopen jaar heeft gerealiseerd> / <Hiermee profiteert u rechtstreeks van de extra rente-inkomsten die <naam verzekeraar> het afgelopen jaar heeft gerealiseerd>. In deze brief leest u meer over uw <naam verzekeraar> winstaandeel.

Uw winstaandeel

U deelt mee in de winst van <naam verzekeraar>. <Deze winstdeling leidt tot een verhoging van uw verzekerd kapitaal, uw premie wijzigt hierdoor niet.> <Deze winstdeling leidt tot een verlaging van de door u te betalen premie, uw verzekerd kapitaal wijzigt hierdoor niet.> In het onderstaande overzicht leest u hoeveel <de premie><het verzekerd kapitaal> is geworden door de bijgeschreven winst over het afgelopen jaar op uw verzekering.

Polisnummer	<optioneel> Oorspronkelijk verzekerd kapitaal dat op uw polis staat	Verzekerd kapitaal per t-1 per dd.mm.jj (= ultimo jaar t-1)	Winstdeling in jaar t	Verzekerd kapitaal per dd.mm.jj (= ultimo jaar t)
<polisnummer>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>

Bij het vaststellen van de hoogte van uw aandeel in de winst zijn wij uitgegaan van de gegevens uit ons administratiesysteem per <peildatum>.

Afkoopwaarde

De afkoopwaarde van deze verzekering is per <datum> € <bedrag>.

Deze afkoopwaarde is inclusief <het bijgeschreven aandeel in de winst / winst>. (benaming = maatschappij specifiek)

<Optioneel>Bijbeschrijving in <jaar>

De bijbeschrijving in <jaar> is een optelling van de winst over het kalenderjaar <jaar> en een eventuele correctie van de opgegeven winst per <vorige peildatum>. Er is sprake van een correctie als er ná de winstvaststelling van <vorige peildatum> een aanpassing op uw verzekering heeft plaats gevonden die van invloed is geweest op uw winstopbouw over <Jaar – 1>.(einde optioneel)

Voorbeeldkapitaal

Om u een indruk te geven van het kapitaal dat <op de einddatum van uw verzekering> / <bij overlijden> / <op de einddatum of bij eerder overlijden> tot uitkering komt hebben wij een voorbeeldkapitaal berekend. Het voorbeeldkapitaal laat zien wat de hoogte van uw verzekerd kapitaal, inclusief winst, <op de einddatum> / <bij overlijden> / <op de einddatum of bij eerder overlijden> zou bedragen als het <huidige> / <historische> winstdelingspercentage tot dat moment niet wijzigt. Het winstdelingspercentage is afhankelijk van de resultaten die <naam verzekeraar> realiseert en wordt jaarlijks vastgesteld.

In onderstaande tabel laten we zien hoe hoog uw eindkapitaal is bij een voorbeeldberekening op basis van historisch rendement. Maar we laten ook zien hoe hoog uw eindkapitaal is bij een pessimistische voorbeeldberekening.

Polisnummer	Percentage Pessimistisch rendement	Voorbeeldkapitaal	Percentage Historisch rendement	Voorbeeldkapitaal
<polisnummer>	<x,xx%>	€ <bedrag>	<x,xx%>	€ <bedrag>

Het betreft hier uitsluitend voorbeeldkapitalen, er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

<optioneel><bij leven en overlijden geclausuleerd>

Een uitkering uit deze verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijffrente> aan te kopen.

<optioneel><alleen bij leven geclausuleerd>

De uitkering op de einddatum van de verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijffrente> aan te kopen.

Doelkapitaal (adviestekst voor verzekeringen gesloten vanaf 1 januari 2013)

<opnemen indien doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. U kunt deze uitkeringen vergelijken met uw doelkapitaal.

Het doelkapitaal is het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek. U heeft een doelkapitaal aan ons opgegeven. Dat doelkapitaal is € <bedrag>. Op basis van de vergelijking van voorbeeldkapitaal en doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

<opnemen indien geen doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. Deze uitkeringen kunt u vergelijken met het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek. Dat bedrag is het doelkapitaal. Op basis van de vergelijking van voorbeeldkapitaal en doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

U heeft geen doelkapitaal aan ons opgegeven. Deze kunt u alsnog aan ons doorgeven. Dat kunt u doen door <maatschappij specifiek invullen>. U vindt uw doelkapitaal dan terug in uw eerstvolgende <winstbrief / jaaropgave>. (benaming = maatschappij specifiek)

Hierna geven wij nog een korte beschrijving van de maatschappijwinstdeling.

Maatschappijwinstdeling wat is dat?

U heeft een levensverzekering waarbij de verzekeraar op de einddatum van de verzekering een vooraf vastgestelde uitkering garandeert. Dit is het verzekerde kapitaal. ....etc <zie bijlage 1>.

Vragen

Heeft u nog vragen over uw winstaandeel? Neem dan contact op met uw tussenpersoon: (naam) (adres) (telefoonnummer)

Met vriendelijke groet,

Bijlage 5: Adviestekst winstbrief maatschappijwinstdeling (gesloten vanaf 1 januari 2018)

Geachte heer / mevrouw <naam>,

U heeft bij <naam verzekeraar> een levensverzekering met recht op <maatschappij>winstdeling. <Hiermee profiteert u rechtstreeks van de winst die <naam verzekeraar> het afgelopen jaar heeft gerealiseerd> / <Hiermee profiteert u rechtstreeks van de extra rente-inkomsten die <naam verzekeraar> het afgelopen jaar heeft gerealiseerd>. In deze brief leest u meer over uw <naam verzekeraar> winstaandeel.

Uw winstaandeel

U deelt mee in de winst van <naam verzekeraar>. <Deze winstdeling leidt tot een verhoging van uw verzekerd kapitaal, uw premie wijzigt hierdoor niet.> <Deze winstdeling leidt tot een verlaging van de door u te betalen premie, uw verzekerd kapitaal wijzigt hierdoor niet.> In het onderstaande overzicht leest u hoeveel <de premie><het verzekerd kapitaal> is geworden door de bijgeschreven winst over het afgelopen jaar op uw verzekering.

Polisnummer	<optioneel> Oorspronkelijk verzekerd kapitaal dat op uw polis staat	Verzekerd kapitaal per t-1 per dd.mm.jj (= ultimo jaar t-1)	Winstdeling in jaar t	Verzekerd kapitaal per dd.mm.jj (= ultimo jaar t)
<polisnummer>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>	€ <bedrag>

Bij het vaststellen van de hoogte van uw aandeel in de winst zijn wij uitgegaan van de gegevens uit ons administratiesysteem per <peildatum>.

Afkoopwaarde

De afkoopwaarde van deze verzekering is per <datum> € <bedrag>.

Deze afkoopwaarde is inclusief <het bijgeschreven aandeel in de winst / winst>. (benaming = maatschappij specifiek)

<Optioneel>Bijbeschrijving in <jaar>

De bijbeschrijving in <jaar> is een optelling van de winst over het kalenderjaar <jaar> en een eventuele correctie van de opgegeven winst per <vorige peildatum>. Er is sprake van een correctie als er ná de winstvaststelling van <vorige peildatum> een aanpassing op uw verzekering heeft plaats gevonden die van invloed is geweest op uw winstopbouw over <Jaar – 1>.(einde optioneel)

Prestatiescenario

Om u een indruk te geven van het kapitaal dat op de einddatum tot uitkering komt, vindt u hieronder twee prestatiescenario's. Het prestatiescenario laat zien wat de hoogte van uw verzekerd kapitaal op de einddatum in die situatie zou bedragen. De prestatiescenario's zijn berekend in overeenstemming met Europese regelgeving op dit gebied.

In onderstaande tabel laten we zien hoe hoog uw eindkapitaal is in een <stress / ongunstig > scenario en bij een <gematigd / gunstig> scenario. <optioneel> Het kapitaal in het <stress / ongunstig > scenario is het gegarandeerde kapitaal.

Polisnummer	Rendement <stress / ongunstig> scenario	<Gegarandeerd> Kapitaal in <stress / ongunstig> scenario	Rendement <gematigd / gunstig> scenario	Kapitaal in <gematigd / gunstig> scenario
<polisnummer>	<x,xx%>	€ <bedrag>	<x,xx%>	€ <bedrag>

Alleen aan gegarandeerde kapitalen kunt u rechten ontlenu. Aan kapitalen in andere prestatiescenario's kunt u geen rechten ontlenu.

<optioneel><bij leven en overlijden geclausuleerd>

Een uitkering uit deze verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijfrente> aan te kopen.

<optioneel><alleen bij leven geclausuleerd>

De uitkering op de einddatum van de verzekering wordt niet in een keer uitgekeerd. De uitkering moet worden gebruikt om een <periodieke uitkering/lijfrente> aan te kopen.

Doelkapitaal

<opnemen indien doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. U kunt deze uitkeringen vergelijken met uw doelkapitaal.

Het doelkapitaal is het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek. U heeft een doelkapitaal aan ons opgegeven. Dat doelkapitaal is € <bedrag>. Op basis van de vergelijking van een eindkapitaal uit het prestatiescenario en het doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

<opnemen indien geen doelkapitaal opgegeven>

In deze brief vindt u informatie over mogelijke uitkeringen uit de verzekering. Deze uitkeringen kunt u vergelijken met het bedrag dat u wilt bereiken met deze verzekering. Bijvoorbeeld voor de aflossing van uw hypotheek. Dat bedrag is het doelkapitaal. Op basis van de vergelijking van een eindkapitaal uit het prestatiescenario en het doelkapitaal kunt u advies vragen aan uw verzekeringsadviseur / ... / ..>. (kan maatschappij specifiek zijn, afhankelijk van distributiemethode).

U heeft geen doelkapitaal aan ons opgegeven. Deze kunt u alsnog aan ons doorgeven. Dat kunt u doen door <maatschappij specifiek invullen>. U vindt uw doelkapitaal dan terug in uw eerstvolgende <winstbrief / jaaropgave>. (benaming = maatschappij specifiek)

Hierna geven wij nog een korte beschrijving van de maatschappijwinstdeling.

Maatschappijwinstdeling wat is dat?

U heeft een levensverzekering waarbij de verzekeraar op de einddatum van de verzekering een vooraf vastgestelde uitkering garandeert. Dit is het verzekerde kapitaal. ....etc <zie bijlage 1>.

Vragen

Heeft u nog vragen over uw winstaandeel? Neem dan contact op met uw tussenpersoon: (naam) (adres) (telefoonnummer)

Met vriendelijke groet,

Bijlage 6: Adviesteksten voor verdere uitsplitsing kosten bemiddelaar

Kosten bemiddelaar of verzekeringsadviseur:

Eerste kosten: € <bedrag>. Deze kosten zijn over de hele looptijd verdeeld

Doorlopende kosten: <%> van alle premies die u betaalt

Kosten aanbieder:

Eerste kosten: € <bedrag>. Deze kosten zijn over de hele looptijd verdeeld

Doorlopende kosten: <%> van alle premies die u betaalt

Bij koopsom:

Kosten bemiddelaar of verzekeringsadviseur:

Eerste kosten: € <bedrag>. Deze kosten worden ineens verrekend

Doorlopende kosten: niet van toepassing

Kosten aanbieder:

Eerste kosten: € <bedrag>. Deze kosten worden ineens verrekend

Doorlopende kosten: niet van toepassing

Bij mutatie (voor zover de uitsplitsing al in de offertefase is verstrekt):

Kosten bemiddelaar of verzekeringsadviseur:

Eerste kosten: € <bedrag>. Deze kosten zijn over de hele looptijd verdeeld en bestaan uit

€ <bedrag> nog niet verrekende afsluitprovisie

€ <bedrag> nieuwe afsluitprovisie

Doorlopende kosten: <%> van alle premies die u betaalt

Kosten aanbieder:

Eerste kosten: € <bedrag>. Deze kosten worden ineens verrekend

Doorlopende kosten: <%> van alle premies die u betaalt